

Budapest

József-körút 29. sz.

A KÍTARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kírtartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerező, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,
b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kírtartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 25. számában kimutatott segélyösszeg 28.500 korona

Ujabb segélyek:

2906. Zappe Nándor, nyug. pályáőr, Uj-Arad, a tag halála után 500 korona

3720. Licina Illés, szobafestő, Bród Sz/m., a tag halála után 1000 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 25. számában kimutatott segélyösszeg 16.476 korona 66 fillér

A Sors.

Valahányszor a Végtet keze érezhetőbben nyulik bele a világtörténelem kerekének menetébe, mindannyiszor eszébe kell hogy jusson az embernek a maga törpesége a nagy világegyetemben, a maga hitványsága az örökkévalóságban. Nagyképűsködve hangoztatjuk, hogy az emberek csinálják a világtörténetet — pedig szegények még azt sem tudják, hogy mi is hát az a világ voltaképpen. Bizonyos elbizakodott hányavetiséggel beszélnek a Természetről, annak elemei- és eszközeiről, mint amelyeket ők már egészen leigáztak, a maguk szolgálatába hajtottak.

Szegények! Alighanem azért nagyképűsködnek, azért henczegnek úgy kifelé, hogy a maguk belsejének gyöngeségét, a maguk lényének tökéletlenségét leplezzék vele és általa. Rosszul esnék nekik bevallani, hogy bizony bizony tudatában vannak ők ennek a tehetetlenségnek; tudatában még akkor is, ha magas polczokon állanak, ha földi hatalmuk a felhőket verdesi. A Sors, a Végtet szava kell mindig hozzá, hogy emlékezetünkbe hozza, miszerint az embernek csak egy rendeltetése van a világon: szenvedve küzdeni. Katasztrófák, világrendítő események képesek csak eszünkbe juttatni a mi semmiségünket. Mert a maga tapasztalásaiból az ember nem okul; vagy ha nagyritkán okulna is, abban sincs köszönet.

Miért mondjuk mi ezt el olvasóinknak? Mi célunk lehet nekünk ezzel a keserű bölcselkedéssel?

Sok annak az oka és csak egy a célja. Okait aligha kell közelebbről felsorolnunk, ha

reámutatunk arra a már-már elviselhetetlen sok teherre, amit *életnek* nevezünk magunk között. Hanem a célja, az más: ha már egyébként nem segíthetünk egymáson, legalább vigasztaljuk egymást. Ilyen rossz időkben talán ez is felér néhány rossz polturával. És nézzük meg, hogy ugyan mit is tehetnénk mást mint emberek, és milyen eredményre való kilátással, ha ugyan tenni akarnánk?

Az emberek legnagyobb része gazdagságot kíván magának; mert hogy ők csak akkor tudnának igazán boldogok, megelégedettek lenni, ha sok kincsük, sok vagyonuk volna. Hát aki nem tudja milyen boldogság magában a gazdagság, az csak kérdezzen meg egypár ugynevezett nagyon gazdag embert. És majd csodálkozva fogja hallani, hogy maga a gazdagság is olyan betegség, ami felér bármilyen gonosz nyavalyával, de nem óv meg semmi ellen, ami az ember szenvedéseinek hosszú sorozatához tartozik. Lám a világ leggazdagabb embere is nyomorult koldus, mert olyan beteg a gyomra, hogy tejnél egyebet nem képes bevenni. Vajjon ki irigyelné őt?

Sokan a hatalmat előbbrevalónak teszik talán még a lelkiüdvösségükénél is. Igazán kacagató hüség, mikor itt van előttünk a világ leggazdagabb, leghatalmasabb nemzetének a fejedelme, aki, miután hatvannégy esztendeig várt, hogy a legnagyobb földi hatalom polczára jusson, két nappal megkoronáztatása előtt halálos betegen a kórógyba dől és orvosok vagdalták belsejét! Vajjon ki irigyelné őt?

Ha sem gazdagság, sem hatalom, mi boldogít tehát? Szerencse, szépség, vagy mi egyéb? Az az! Azok az igazak! Tudjuk jól, hogy

milyen dáma szerencse ónagysága, meg hogy meddig, mennyit ér az az ugynevezett szépség! Volt-nincs! Vagy jobban mondva: nincs és nem is lesz! . . .

Az élet törvényein változtatni nem lehet. Erősebbek azok, mint az emberi vagy, hatalom, tudomány együttvéve. S az ő intézőjük olyan valaki, aki fittyet hány királyoknak, koldusoknak, lángeszű embereknek egyaránt. A neve ennek a valakinek: *Sors*.

Háborut viseltek ellene már sokan. A gazdagok rémséges pénzt, a hatalmasok tengernyi embervért pocskoltak ellene. Mindhiába. Neki nem imponál senki, az ő utját nem akasztja meg semmi.

Háborut viseltek ellene a szegények, az elnyomottak, akik ökleik erejével, vérük árjával igyekeztek fordítani a nyomoruság útján, melyet a Sors részükre kijelölt. Mindhiába. A szegénység, a nyomor épp úgy hozzá tartozik az emberiség egyik részének létehez, mint ahogyan hozzátartozik a *képzelt* boldogság, jólét a másik részének tengődéséhez. Az emberiségnek egész története, amelynek kezdetét ma már meghatározni, amelynek végét ma még belátni nem lehet, ezeket bizonyítja.

Akinek nélkülözés, szegénység, szenvedés jutott az életben osztályrészü, viselje megadással, viselje türelemmel. Semmiféle törekvés, hogy ő erőszakosan megváltoztassa, használni nem fog, mint ahogyan nem használt sok-sok évezred óta. Ha pedig irigység szállja meg lelkét a gazdagok, a hatalmasok irányában, ha azok vélt jólétét látja maga előtt, gondoljon a nagy intézőre, a Sorsra, mely most gyilkolja éppen borzalmas betegséggel a leggazdagabbak, a leg-hatalmasabbak egyikét.

Jusson eszébe a magyarok egyik lángelméjének örök életű mondása, amely eképen szól: *Ember küzdj, és bizva bízzál.*

Az asanti négerek.

Hires négerek ezek. A külföldi s különösen az angol irodalomban külön vaskos könyveket irtak róluk s habár országuk aránylag kicsiny (mintegy 28,000 □ kilométer, olyan forma, mint a Tisza-Duna köze, Pest, Nógrád és Bácsme gyék együttvéve), ennek az országnak történetét mintegy kétszáz év óta oly részletességgel irták le az angol tudósok, hogy a nagy magyar birodalom történetéről sem igen irtak össze többet. A nagy érdeklődésnek magyarázata abban áll, hogy az asanti négerek országa az Arany-part vidéke mögött van s az e partvidéken letelepedett angoloknak a harcias négekkel igen sok bajuk volt, sőt még nem régiben is két évig tartó véres háború folyt közöttük, melyben ugyan végre is a hatalmas angol nemzet győzött, de a vitéz négerek épen úgy, mint egy évtizeddel később a

zulukafferek, ezt a győzelmet sok ideig nagyon kétséssé s végre is nagyon emlékezetessé tették szívós ellentállásukkal.

Az Aranypart vidéke a nagy guineai öböl középső része. Ott, hol Észak-Afrika hatalmas területe megszükül, az egyenlítőn felül, nem messze a németek által elfoglalt Kamerun-vidéktől, a nagy Niger-folyó kanyarodása alatt, a vérengzéséről s amazon hadseregéről híres Dahomey-i császárság szomszédságában fekszik az asanti országa. A XVII-ik század végén észak felől költöztek ide, valószínűleg az arabok által üzetve O'Say-Tutu vezérük alatt; lassankint több-több területet hódítottak meg, elűzték a velök rokon fanti törzset, mely lejjebb az angol gyarmatok felé vonult s lassankint azok hatósága alá került. A hódító asanti törzs ezután összevegyült az ottmaradt törzsekkel, úgy, hogy jelenleg alig lehet megkülönböztetni, de harcias jellegüket mindvégig megtartották. A lakosság elég sűrű, átlag mintegy másfél millióra becsülik, de a szomszéd törzsekkel együtt, melyek bizonyos tekintetben függő viszonyban állanak velök, tehetnek mintegy 3 milliót.

Az angolokkal apróbb csatározásokon kívül 1823-ban jöttek először komoly ellenséges viszonyba s ez időben Asamakunál 1824-ben jan. 21-én az ottani angolok nagy vereséget szenvedtek tőlük, maga a parancsnok, Sir Charles M'Carthy tábornok is elesett. 1826-ban Campbell parancsnok váltakozó szerencsével küzdött ellenök, de csak 1831-ben köthetett békét. 1863-ban újból kitört a háború s az angolok ez alkalommal is nagy veszteséget szenvedtek, nem annyira a csatában, mint az által, hogy a Prah folyó mentében fejlődő mocsárgözök sok katonát öltek meg. 1872 végén újból megkezdődtek az ellenségeskedések, főképp azon okból, mert az angolok akkor megvásárolván a hollandiak itt lévő gyarmatát, az eddig hollandi védnökség alatt levő népek az asantikát hívták segítségül. Koffi-Kalkalli asanti király 1873. január havában rendezett seregével be is tört az angol vidékre, az ellene küldött fantikat megverte s Elmina erődöt két ízben ostrom alá vette. Az angolok kezdetben csekélységnek tartották a bajt s igen kis segítséget küldtek a gyarmatosoknak, míg végre a négerek olyan tulerőre emelkedtek, hogy az összes európaiakat kiirtással fenyegették. Ekkor, október hava közepén, küldték el a mai nap is oly nagy szerepet játszó Sir Wolseley Garnet tábornokot a harcztérre s az ő erélyes föllépésének sikerült az asantikát vissza üzni a Prah folyón. Az angol hadvezér diadalmasan vonult be az asantiak országába, Amsaful mellett 1874 jan. 31-én megverte az Amanquatine asanti vezér alatt álló 40,000 főből álló hadsereget s már febr. 4-én bevonult Kumasziába, az asantik fővárosába, melyet febr. 5-én felégetett s tömérdek zsákmányt hozott magával. A békekötésben az asantik 60,000 unczia aranyat fizettek hadikárpótlásként s a Prah folyótól délre eső vidékeket átengedték az angoloknak, kik azokat 1875-ben Lagossal együtt az Aranypart vidékéhez csatolták.

Ebből a rövid történelmi vázlatból is láthatjuk, hogy az asanti négerek nem tartoznak Afrikának egészen vad népei közé. A katonai szervezeten kívül erős polgári szervezetök is volt, a mit többek közt az is bizonyít, hogy fővárosukban, Kumasziában, annak felületása előtt 70—100,000 ember lakott s egy pár más város, mint a fővárostól mintegy 20

kilométernyire éjszak kelet felé eső Dzsuaubin, továbbá Sallaga és Inta nevű hűbéres tartomány fővárosa még népesebbek. Emlékezetes és figyelemre méltó dolog az is, hogy az asanti kereskedők nemcsak a nyugotafrikai partokon levő francia, holland és angol kereskedőkkel állottak közvetlen összeköttetésben, de Timbuktuba, Tripoliszba, sőt egyiptomi Szudánba is igen gyakran eljártak. Fő üzleti cikkek természetesen a rabszolga volt, melyet e harcziás faj folyvást nagy mennyiségben volt képes szállítani, de a mellett iparcikkeket is termeltek, még pedig a négereknél feltűnő ügyességgel. Maguk az angolok is bámulattal nyilatkoztak az asanti kovácsok és aranyművesek ügyességéről; az utóbbiak gyűrűket, lánczokat, tűket és állatképeket készítenek; a szövött áruk kitűnők; a festők, agyagosok, timárok és ácsok szintén nagy ügyességet fejtenek ki. Kumaszi főváros, mely egy vaskő-hegy tetején igen egészséges helyen fekszik, de mocsárok által körülvéve, melyek mintegy természetes bástyái voltak; műveltebb állam igényeinek is megfelelt. 27 utcája közül 4 fő utcája volt, mindegyik fél angol mérföld hosszú s 75—150 láb széles, nyíl egyenesen építve. A legtöbb ház ugyan vályogból készült, de voltak emeletes téglaházak is különféle építészeti díszítésekkel. Az utcák meg voltak nevezve. A város közepén levő egy angol mérföld kerületű piacon (daebri) a legkülönbözőbb árucarnokok voltak találhatóak s itt volt a főszentség, a Sammonpone, azaz a szellemek háza, a melyeknek tiszteletére időről-időre számos embert végeztek ki.

Az asantik között ugyanis sok a mohamedán és keresztény, de a nagyobb része pogány, kik az ősök szellemét tisztelik s a halhatatlanság hitét vallván, e szellemeknek temetkezések s más ünnepek alkalmával nagy emberáldozatokat hoznak. Igen gyakran megtörténik, hogy életunt vagy áhitatos asantik önként áldoztatják fel magukat; de most az angolok befolyása következtében ez már a ritkább esetek közé tartozik, ellenben a rabszolgák és hadi foglyok feláldozása még most is gyakori s a főbbek és különösen a király halálakor tömeges mézszárlások fordulnak elő. A királyi kamarások, kik életükben rendjelt (okrasz) viselnek, a királyi család egyik vagy másik tagjának halálakor önkényt tartoznak ily áldozatra vállalkozni.

Maga a király szent személy, mintegy főpap. Kormányzói működését a nemesek (kabosir) tanácsa bizonyos tekintetben korlátozza ugyan, de azért tényleg despota. Hatalmát növeli rendkívüli gazdagsága. Minden alattvalójának ő a törvényes örököse s ezért a hagyatékából ő választ legelőszőr. Ezenkívül az ország különböző részeiben nagy számmal levő aranybányákból csak az aranypor jut a tulajdonosoknak, a termés-aranyrög a királyé s a piacon leejtett aranydarabot halálbüntetés alatt nem szabad tulajdonosának sem fővenni. Pazar fényvel is él a király s folyvást drágakövekkel gazdagon kirakott sarut visel, karjai annyira telvék aranyokkal, hogy néha kénytelen azt valamely rabszolgája nyakára támasztani, mert maga el nem bírná. Az ország szokása szerint az a vagyonos ember, akinek több felesége van, de csak a királynak szabad 3333 feleséget tartania s ennyinek (ez a szent szám) mindig kell is lenni. A sok feleség külön városrészben lakik 150 háremőr felügyelete alatt: sok közülök csak cselédi szolgálatot végez, az ilyenek megpillantása is halálbüntetés terhe alatt tilos. A király anyja a feleségek parancsnoka, ő az egyedüli nő, ki az

államügyekbe avatkozhatik és szabadon fátyol nélkül járhat. A varázslatért vagy más büntetést elítéltek vagyonát szintén a király örökli. A varázslat erejében nagyon hisznek s ez pótolja náluk a közvéleményt.

Az asantik általában alacsony, sovány természetűek, de ügyesek, bátrak és mértékletesek; ezenkívül mintegy született kereskedők. Földműveléssel is ügyesen foglalkoznak. Tengeri, köles, rizs, borsó, bab s különösen a guradió és yam-gyökér a főterményeik. Hust keveset esznek. A guradiót, mely Szudánban s Afrika benső részeiben a kávé és dohányt helyettesíti, ők szállítják más nemzetekhez s ez az eledel különösen oly helyeken, hol a víz rossz, nagyon kedvelt. A yam-gyökert a csatornákkal körülvett háromszög alakú szántóföldeiken nagyban tenyésztik, rendszeren karácsony tájban ültetik el s az aratást maga a király nagy ünnepségek közt kezdi meg. A tartomány éjszaki és éjszakkéleti részei nagyon termékenyek, délen inkább erdők vannak. Éjszakon elefántok is nagy számmal vannak. Fáik közt az olaj- és bor-pálma hiresek, italuk is nagyjából palmabor. Sójuk és vasuk is sok van. Általában e vidék rendkívül termékeny. A tömérdék virág illata, a tarkabarka madarak, az örökké mozgó majmok, az óriási kigyó, mely mintegy második élő törzs kering a fákon, az alligatorok ezrei feledhetlen látványt nyújtanak az európai utazónak, de igen sok a mocsár is s különösen esőzések idején az éghajlat az egészségre rendkívül veszélyes. Öserdők nagy számmal vannak s néha egy-egy kerek kúp alakú kunyhókból álló falu azok bensejében huzódik meg.

Az asantik hazája tehát valóban a legérdekesebb s leggazdagabb országok közé tartozik. Már most s hiányos közlekedési eszközök mellett is évenként 5—6 millióra megy az angol kereskedőknek itt elért forgalma; de mindenki egyetért abban, hogy ez az ország ha egyszer a művelődés számára teljesen hozzáférhető lesz s a mocsárlég és a nagy forróság által mindeddig visszariasztott európai kereskedelem szilárd talajt nyer itt, a forgalom óriásilag emelkedhetik. Gyapot, indigo, kávé s más hasznos ásványok termelésére a talaj igen alkalmas, a tömérdék aranybánya, ha észszerűen művelnék, holott most csak jóformán a föld felületéről szedik ki az arany darabokat, mesés hasznót hajthatna.

A gyémántesiszolás.

Amsterdam egyik érdekes, bár legkevésbé szép városrésze az úgynevezett »zsidó-negyed«. Meg kell jegyeznem, hogy Amsterdam lakosságának tizedrészét a zsidók teszik, kik közt ugyan mindenféle nemzetiségűek találhatóak, de legnagyobb részben a XVII. század első felében hazájukból kitűzött portugál zsidók maradványai. Valószínűleg a hollandiak túlzott tisztaságszeretetének tulajdonítható, hogy a zsidók itt már századok óta egészen külön városrészt laktak, melynek egyik barátságatlan és piszkos házában látott napvilágot a szintén portugál zsidó szülőktől származó Spinoza Baruch, a modern filozófia lángeszű megeremtője.

Mikor a gondosan söpört és öntözött utcákról egyszerre a zsidó-negyed zúr-zavarába lépünk, úgy tetszik, mintha egy lépéssel száz mérföldre távoztunk volna a hollandoknak jellemzőleg tiszta fővárosából.

Van itt minden, a mi csak az emberi érzeknek nem tetszik. A szűk utcákban az előre hajló házak tetejei majdnem összeérnek, s alig engedik beömlni a tengerről szállongó friss levegőt; minden második házban ócska ruha zsbvásárja teszi még piszkosabbá és zajosabbá ezt a környéket, míg az utcákon éktelen hangon kiabáló kofák és hal-árusok, s a legkevésbé sem takart szemétdombok körül futkosó gyerekek növelik a fulsiketítő zűrzavart. Valóban nem csodálja az ember, ha e nagy városrész mozgalmas tömegében nem találkozik mással, mint a kit sorsa e piszkos falakhoz köt: a hollandi, kinek mindennapi szobája is olyan, mintha skatulyából vették volna elő, nem szeret erre a tájakra jönni, s így a zsidóság igazán szigeteket képez ebben a nagy gonddal rendben tartott világ-városban.

De ez a kellemetlen városrész mégis nagy befolyással volt mindig Amsterdam jelentőségére. A gyémánt-csiszolás, melynek titka és mestersége e város nevéhez fűződik, e piszkos falak közt indult meg, s a XV. századig csak itt és Antwerpenben gyakoroltatott egész Európában. Ma napság is, mikor már ez iparág másfelé is meghonosult, Amsterdam e tekintetben fölülte áll a kontinens összes városainak; s itt a portugál zsidók kezében van ezen egész iparág, kiknek körülbelül 70 gyárából megy világnak a sok ragyogó gyémántdarab, hogy koronák csillagjaivá váljanak, s megzavarják fejét sokaknak, kikre fényük ellenállhatatlan varázst gyakorol.

Megnéztem a Daniel-féle gyémánt-csiszoló gyárat, mely e nemben egyike a legnagyobbaknak. Ebből a gyárból, melynek helyiségeiben háromszáz munkás rontja szemét és egészségét a nem nagy fizikai erőt, de rendkívüli óvatosságot és odaadást igénylő munkában, ebből a formátlan épületből sok történelmi nevezetességű gyémánt indult már hódító útjára. Úgyesen készített üvegutánzatokban láttam azokat a világhírű gyémántokat, melyeket ez a gyár emelt értékük mesés nagyságára: az angol király birtokában levő Kohinoort, mely Európa legdrágább ékszere, s melyet megbecsülhetetlennek tartanak; a szultánok turbánját ékesítő nagy Mogult; az Orlovot, Oroszország e fényes csillagát és sok más kisebb darabot, melyek mind elég méltók volnának, hogy királyi pálcák fogantyuit képezzék.

A munka gyorsan s elég csöndesen folyik. Csak a gőzgépek kattogása hallatszik itt, mert a munkások, asztaluk fölé hajolva, egész figyelmüket munkájukra fordítják, mely aztán halad is, óriási arányokban; a napi forgalom 2—3 millió hollandi forint, s így egy-egy munkásra nagy felelősség esik, hanem aztán a jobb fizetésük meg is keresnek hetenként 120—140 forintot. A mint vezetőmtől hallottam, lopás soha sem fordul elő, a kísértés ragyogó démonának minden csábja daczára. Az gyakori eset, hogy a gyémánt munka közben ketté pattan, — különösen ha idegen anyagu erek futnak rajta át, — de természetesen ez a gyáros kára, s a munkást nem terheli érte felelősség. Még jó, ha afrikai, capföldi gyémánt-török, melynek értéke, sárga színe miatt, sokkal kisebb, mint a fehér amerikaié, melyet Brazília dúsgazdag bányáinak méhe termel.

A csiszolás kétféleképen történik: vagy gőzgép segítségével, vagy a nélkül. Ha a munkás-gép nélkül dolgozik, akkor mindkét kezében kis czémentrudat tart, mely kőkeményű, de a mint annak végét lángnál hevíti, azonnal megpuhul, hogy aztán a csiszolatlan gyémántdarabot félig bele nyomván,

ismét megkeményedjék. Most két gyémántvégű czémentpálca van a munkás kezeiben, ki aztán egyik gyémántot a másikkal csiszolja, addig, míg az csakugyan ékszerré válik, vakító szikrákat szórva magából. A csiszolás másik módjánál csak egy czémentrud van a munkásnál; a másikat egy gyémánt-porrall behintett, gőzerő által hajtott öntött vaskerek helyettesíti, mely percenként 2000-szer fordulván meg tengelye körül, végzi a csiszolás munkáját a czémentpálca végébe nyomott gyémántdarabon, melyet a munkás erősen odaszorit a szinte hihetetlen gyorsasággal forgó kerékhez. A különféle daraboknak számai hevernek a közönséges, durva fa-asztalokon, s a munkások oly egykedvűen duskálnak a százezeket érő kövek között, mintha csak közönséges kavicsokat csörgetnének. De a gyémántnak az tökéletesen mindegy: a munkás durva tenyerén feküdvé csak úgy szórja a szemkápráztató sugarakat, mint élete későbbi folyamában, mikor talán egy korona csillagául lesz hivatva szolgálni!

Elhagytam a gyárat, s csakhamar a zsidó-negyed szünni nem akaró vásári zsvájából is kimenekültem. De mig az utcák tömkelegén keresztül szállásom felé siettem, mindig szemem előtt lebegett ez a legélesebb ellentétekből összealkotott kép: a zsidó-negyed piszkos házai, amint magukba zárják a gyémántok ragyogó légióját.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Személyi hir. A kereskedelemügyi minster a m. kir. államvasutak főhivatalnokainak legutóbbi előléptetése alkalmával *Temesváry Alajos* igazgatósági ellenőrt, lapunk felelős szerkesztőjét, *főellenőrre* nevezte ki.

Meghívó. A magy. kir. államvasutak Budapest nyugoti és keleti pályaudvari *vonatkísérő személyzete* f. évi július hó 8-án, a rákospalotai parkvendéglő összes helyiségeiben jótékonycélu, tánczszal egybekötött *zártkörű nyári mulatságot* rendez, melyre a t. cz. »Kitartás« kölcsönösen segélyző Egyesület tagjait becses családjaikkal együtt tisztelettel meghívja a rendezőség. A tiszta jövedelem 75% a M. Á. V. vonatkísérő-egylet nyugdíjsegély-alapja javára, 25 százaléka pedig a létesítendő kecskeméti vasuti árvaház javára fordítottatik. Belépő-díj: család-jegy 2 kor., személy-jegy 1 kor. Kezdeté délutáni 5 órakor (kedvezőtlen idő esetében is). A zenét Balázs Gusztáv közkedvelt zenekara szolgáltatja, jó ételekről és italokról pedig Podruschek Ferencz vendéglős gondoskodik. Közlekedés: a közuti villamos vasuttal (megállóhely) és a magyar királyi államvasutak menetrend szerint közlekedő személyvonataival éjfélig. Jegyek kaphatók az összes rendezőknél és *Bieltz Alfréd* irodaaltisztnél (nyugoti pályaudvar), kihez minden, a mulatságra vonatkozó levelezés is küldendő.

*

A fent közölt meghívó tanúsága szerint az ügybuzgó s minden szép és jóért lelkesülő vasutasok részben a Kecskeméten létesítendő vasuti árvaház javára nyárimulatságot rendeznek.

Miután, az árvaház eszméje is a „Kitartás“-ból indult ki, felkérjük egyesületünk közellakó tagjait, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg e jótékonycélú mulatságon, hogy szent célunkat ez által előbbre vihessük egy lépéssel.

A „Kitartás“ igazgatósága.

Az esernyő khinai eredetű, onnan jött Indián át Görögországba, de már oly korán, hogy a rege szerint Pythagoras oktatás közben a napsugarak ellen esernyővel védte magát. Szicíliai Diodor beszéli, hogy a híres Aspasiának igen szép esernyői voltak, külön téli, külön nyári használatra. A rómaiaknál az esernyő a gazdag patricziusok egyik jelvénye s a leányok hozományának egyik főtárgya volt, melyet gondosan megőriztek. Antonius többek közt esernyőt is ajándékozott Kleopatrának. Később ritka lett s csak a portugálok indiai útja után kezdett ismét terjedni. A 17-ik század közepe óta szeltére használták, bár ebben az időben az esernyő még meglehetősen nehézkes szerkezetű, 5—6 font súlyú butordarab volt. A nagy franciaforradalom idején az esernyő volt a tiltakozók jelvénye; 1788-ban fehér, 1779-ben zöld, 1791-ben piros s 1804-ben kék esernyő jött divatba, jelenleg tudvalevőleg a sötét színűek vannak tulsúlyban.

Parlamentari jelenet. Azoknak a viharos jeleneteknek, melyek a világ különböző parlamentjeiben időnkint felszínre kerülnek, méltó párja akadt Sydneyben az ottani parlament egyik utóbbi ülésén. Egy ellenzéki szónokot a ház elnöke a paragrafusok minden hatalmával sem tudott eltávolítani a szószékről. Nem maradt más hátra, mint az erőszak alkalmazása. Beszólította a teremőröket, kik az ellenszegülő képviselőt ölbe kapták s úgy vitték ki a teremből. E közben egy tuczat pártjabeli képviselő segélyére sietett elhurczolt társuknak, minek általános dulakodás lett a vége. A gyáva, kutya, tolvaj, gazember szitkok, melyeket a megbomlott parlament tagjai egymásra szórtak, még a szelidebbek közé voltak sorolhatók. Egyik érdekes képviselő nevét is megörökítik. Dibbs levetette kabátját, felgyürte ingujjait s így kényszerítette az elnököt s a minisztereket a távozásra.

Pókhálóból készített ujságot adott ki egy hongkongi kereskedő. A lap 11 hüvelyk magas, 14 hüvelyk széles, világos, csaknem átlátszó s egy angol elbeszélés van reá nyomtatva. A papír a khinai szent fehér pók hálójából készült.

Házi állatokat kölcsönző részvény-társaság alakult Somersset angol megyében, melynek célja több száz szarvasmarhát, különösen tehenekeket szerezni be s azokat az egyes gazdáknak haszonbérbe adni. Az eszme nagy tetszésre talált s a szükséges 20,000 korona alaptőke már megvan.

A **ceyloni gyöngyhalászatot** nagy veszély fenyegeti, mivel a folyók tulságos kiáradás folytán a Silavaturai mellett levő tengerzátóny, a hol a gyöngyragyók azelőtt legsűrűbben tanyáztak, egészen elmosatott. Azt hiszik, hogy több év lesz szükséges, míg a gyöngyhalászat ezen a vidéken ismét oly virágzóvá lehet, mint előbb.

A **fényezés tulzásai ellen.** Egy texasi előkelő nő nagy számu társaságot hívott meg ebédre s kihíresztelte, hogy ez az ebéd fényesebb lesz, mint

minden más, amit eddig városukban láthattak. Az egyszerű abroszszal terített asztalon azonban csak fatányérok voltak khinai primitív rajzokkal, fapoharak, réz késtartók s más egyszerű szerek. Maga az ebéd azonban felséges volt, mert az eszes nő fényűző társnőinek éppen azt akarta tudtul adni, hogy nem a drága edények, a sok virág és selyem, hanem a jó eledel az ebéd lényege. Azt mondják, hogy azóta nem is üznek abban a texasi városban oly nagy fényűzést.

Lotus-evők, minőkről már Homer megemlékezik, nagy számmal vannak Indiában, különösen Kasmirban, hol a lotus-virág a legkisebb mocsaras vidéken is nagy számmal fordul elő. Az indusok kedves eledelét tevő lotus-mag aránylag kicsiny, borsó-, legfeljebb cseresznye nagyságu, de a megfőzött szár s a gyökér is igen jó eledel, különösen a nagy forróságban. A zöld leveleket a szegény emberek tányér és tál helyett használják s az elefántok is nagyon szeretik; a himszálakból a pagodalámpák beleit készítik, mivel a növény tudvalevőleg szent.

Méhek és galambok versenye volt nemrég Észak-Németországban. 12 galamb s ugyanannyi méh (köztök 4 here s 8 munkásméh) Hamburgtól egy óra távolságra vitettek el s egyszerre bocsátattak szabadon. Legelőször egy here érkezett meg, utána négy másodperc mulva egy galamb, azután jött 3 here, két galamb, s 8 munkásméh s végül legutoljára 10 galamb.

Egy aranyszőke kisasszonyról. Northampton (Észak-Amerika) egyik divatos leánynevelő-intézetében nagy az izgatottság. Egy tolvaj állandó vendégeül szegődött, ellopta a kisasszonyok legszebb ékszereit, fájdalom, anélkül, hogy nyomára tudtak volna jutni. Egész Northamptonban egyébről sem beszéltek, mint a lopásokról, ezek rejtélyeit találgatta a lakosság apraja, nagyja. Egyetlen ember volt, akit a leánynevelő-intézet kellemetlen szenzációja hidegen hagyott: Harry Noyset, ezt az érdekes fejű, szép legényt, aki csak nemrégiben jött Northamptonba és mihamarabb magára vonta az amerikai kisasszonyok érdeklődését. Bejáratos volt a legelőkelőbb társaságokba, ép oly kedvesen és okosan tudott beszélgetni irodalomról, művészetről, mint sportról, politikáról. Szóval: édes fiu volt. Senki sem csodálkozott hát rajta, mikor a csodaszép miss Mabel Burt halálosan beleszeretett, akinek szerelmét Harry Noyse viszonzta is. És mihamar hire terjedt, hogy a derék Harry megkéri az aranyszőke Mabel kezét. No, volt irigykedés a northamptoni kisasszonyok között. Egy kirándulás előzte meg az eljegyzést, melynél Harry és Mabel egy kocsin foglaltak helyet. Beszéltek sok mindenről már, mikor Harry Noyse megszólalt:

— Otthon felejtettem az órámat, nem mondhatná meg nekem, édes, kicsi menyasszonyom, hány óra van?

Az aranyszőke kisasszony ekkor csodásfényű kövekkel kirakott aranyórát huzott elő.

Most nem várt dolog következett. Harry megragadva leendő araja kezét és diadalmasan kiáltotta:

— Miss Mabel Burt, önt lopás miatt letartóztatom!

A leány csak a rendőrségen jött eszméletre.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az ékszeráros leánya.

(Angol regény.)

(Folyt.)

— P. V. L. után. —

- De minek is kell neked ez az üzlet?
 — Semmi közöd hozzá, folytatni fogom, amíg élek. Azután tegyetek, amit akartok. Nektek már nem lesz szükségetek a munkára. Ha én azt tudtam volna, hogy Godfrey nem akar Izsák utódja lenni, soha sem engedtem volna meg neked, hogy hozzá menj férjhez.
 — Én erről a feltételről eddig mitsem tudtam — felelte Godfrey sértődve.
 — Már pedig csak azért egyeztem bele a házasságba.
 — Akkor elszámította magát, mert én nem születtem arra, hogy egy nőnek a rabszolgája legyek, és éppen ezért elhatároztam magamat, hogy csakis művészetemnek fogok élni.
 — Jegyezze meg, Godfrey, hogy leányom sorsa atyjának akarata folytán tisztán az én belátásomra van bízva, ettől pedig nem tágitok!
 — Meglehet; de én arról is meg vagyok győződve, hogy Mr. Stone-t csakis váratlan halála akadályozta meg abban, hogy másképp rendelkezék.
 — Azt ön nem tudhatja.
 — Tudom, mert mondta nekem, hogy szándéka Ellennek jelentékeny összeget rendelkezésére bocsájtani. Az igaz, hogy most a kezei között vagyunk.
 — Én pedig minden számítását meg fogom hiusítani és azzá teszem, ami volt — koldussá!
 — Ezek olyan szavak voltak, Mrs. Stone, amelyeket nem lett volna szabad kiejtenie!
 — Amint mondtam, úgy lesz, ha ön elhanyagolja az üzletet, én ugyanazt fogom tenni önnel!
 — Akkor mondja meg nekem, a leánya vagy az üzlete kedvéért fogadott vejének?
 — A leányom kedvéért, de nézze meg, boldog-e ő? Válaszoljon helyette?
 — Mikor elvettem, boldog volt és ha az én bánásmódom irányadó, akkor ma is az!
 — Beszélj Ellen magad, mondd meg, boldog-e vagy?
 — Nem leszek én soha többé boldog — felelte a leány szomorúan.
 — De hát az Isten szerelmére, mi ennek az oka? — fakadt ki Godfrey.
 — Miért nem beszélsz érthetően? — kérdezte Mrs. Stone.
 — Nem beszélhetek, nem akarok beszélni!
 — Talán csak nem féltesz engemet? — mondá Godfrey nevetve és megcsókolta nejét.
 — Vagy talán Hilliárd kisasszonynyal beszél-tél? — kérdezte Godfrey és gyanakvóan nejének szemébe nézett.
 Ellen magához vonta férjét és azt sugta neki, hogy küldje ki anyját.
 Godfrey megkérte Mrs. Stone-t, hogy hagyja őket magukra.
 — Rendbe akarom hozni ezt a mi ügyünket. Ami pedig kettőnket illeti, arról holnap beszélünk.
 — Helyes. Ne higgye azonban, hogy ezzel

megelégszem. Ha asszony is vagyok, de ura akaratomnak. Ecsetjét nem becsülöm semmire, az reám nézve nem bir semmi értékkel

— Majd meglátjuk — veté oda Godfrey.

— De előre mondom, hogy nem Izsák pénzé-vel. Erre a célra egyetlen fillért sem adok. Vagy egymás mellett küzdünk az üzletben, vagy pedig elvállunk!

E szavak után Mrs. Stone elhagyta a szobát.

A végrendeletben, melylyel Mr. Stone nejét egyedüli örökösévé tette, csaknem ugyanazon szavak állottak, mint a királyi bank hirhedt alapító-jáében, Sir Thomas Greshamében, ki szintén erre méltatlan nejének hagyta vagyonát ezekkel a szavakkal: »Teljesen megbizom, hogy leányomat stb.« A többi itt is ugy volt, mint ott. Az eredmény is nagyon hasonlított.

Gresham özvegye a reá maradt roppant va-gyont nem a rokonokkal osztotta meg, hanem ide-genekkel. Stone asszony is el volt határozva, hogy inkább koldussá teszi leányát, mintsem eltűrje, hogy annak férje ellenkezzék akaratával.

Mrs. Stone asztalhoz ült és olyforma kötelez-vényt fogalmazott, mint elébb Jakab számára. Ki-kötötte benne, hogy Godfreynek kötelessége csakis üzleti ügyekkel foglalkozni, ellenkező esetben le kell mondania minden vagyoni igényekről. Ezzel akart elébe lépni már másnap.

* * *

Midőn Godfrey egyedül maradt Ellennel, fag-gatni kezdte nejét, de minden fáradsága hiába való volt, mert bánkódásának valódi okát nem tudhatta meg tőle. Látta ugyan, hogy neje nem szívesen rejtegeti titkát, de nem tudta annyira hozni, hogy azt meg is vallja néki.

Álmatlanul, tünődve ezen a titkon, töltötte az egész éjét.

Reggel szótlánul ült a házaspár reggelijénél, midőn Mrs. Stone belépett hozzájuk.

Szemei egy pillanatig Ellen sápadt arczán pi-hentek, azután szótlánul Godfreynek nyujtá az este megfogalmazott szerződést.

A festő közönnyel vette át az iratot, de mi-dőn annak tartalmát megtudta, haragtól lángoló arczczal szembe nézett anyósával, azután pedig összegyűrve dobta a földre.

— Tehát ez a hála azért, hogy házamba fo-gadtam — kezdé Mrs. Stone élesen.

— Amint jöttem, úgy el is mehetek. Már teg-nap megmondtam, hogy nem érzek semmi hajlandó-ságot arra, hogy egy nőnek legyek rabszolgája; még kevésbbé, hogy irásban kötelezzem magamat erre.

Az özvegy leányához fordult.

— Mit mondasz ehhez a beszédhez?

— Semmit

Mrs. Stone izgatottan hagyta el a szobát erre a nem várt feleletre.

Godfrey ezalatt Miss Hilliárdnak éppen befe-jezett arczképét vizsgálhatta. Midőn anyósa kilépett a szobából, odafordult nejéhez.

— Ellen!

Az ifju asszony férjére tekintett és mosolyogni próbált.

— Ezt a képet számodra festettem, akarod?

— Oh igen. Hisz tudod, hogy szeretem őt és csak te miattad vált meg tőlem!

— Nem félsz attól, hogy most közel lesz hozzá? — folytatta a festő enyelegve.

— Nem, oh nem! — válaszolta Ellen hideg közönyt nyel.

— Én pedig azt hiszem, hogy te éppen Julia miatti féltékenységből bánkódol!

— Isten ments! Soha nem gondoltam erre!

Godfrey lassan meggyőződött arról, hogy feleségének bánata egész más okból ered, mint féltékenységből, és ez a tudat módfelett felizgatta őt.

— Nem, ezt nem viselhetem el többé! — kiálta fel indulatosan és kalapja után nyulva, kiestett a szobából, melynek ajtaját dühösen becsapta maga után.

Alighogy elment, Sir Felix egykori szolgája, kit Godfrey magához vett, jött le a lépcsőn. Ellen behívta szobájába. A beszélgetés tárgya, mint már többször, Sir Felix eltűnése körül forgott.

Ellen elhalmozta őt kérdésekkel. Hol találta meg ruháit, hogy viselkedett, mit beszélt legutoljára, egyszóval minden módon igyekezett többet megtudni, mint amennyit eddig hallott. A szolga, mint mindig, szelíd, majdnem félénk hangon beszélt, de oly tartózkodó óvatossággal, melyből szinte sejteni lehetett, hogy sokkal többet tud, mint amennyit a dolgról beszél.

— Hallja, Verney, — kezdé Ellen — már rég kerestem az alkalmat, hogy erről a titokzatos dolgról beszélhessek önnel. Nem elégszem meg a dolog száraz elbeszélésével, hanem az ön véleményét is akarom tudni. Mit gondol, vízbe fult-e Sir Felix, vagy pedig öngyilkos lett?

— Asszonyom, erre a kérdésre nem felelhetek. Azt hiszem azonban, hogy itt öngyilkosságról nem lehet szó, mert Sir Felix az eltűnés napján sokkal vidámabb volt, mintsem ilyesmire gondolhatt volna!

— Tehát azt hiszi, hogy valamely véletlen okozta halálát?

— Nem értem!

— Ön tehát nem is kutatta az okokat, és gazdájának eltűnése nem keltett semmi gyanút önben?

Verney kérdőleg tekintett Ellenre.

Erre Ellen egy papirozt nyújtott át a szolgának, melyen a következők voltak írva:

»Kérdezze meg titokban Sir Felix szolgáját, hogy hiszi-e ő, hogy gazdája véletlen baleset áldozata lett-e, vagy idegen kéz oltotta ki életét. Biztosítom, hogy ez az ember sokkal többet tud, mint amennyit beszél.«

Verney szótlanul bámult a kezében levő levélre, melynek mozgása eléggé elárulta kezeinek reszketését.

— Ismeri ezt az irást? — kérdezte Ellen.

— Azt hiszem, igen; ez Mr. Dering Adolf kezeirása. Urammal Párisban találkozott és Irlandba kísérte. A szerencsétlenség előtti napon még együtt voltak. Délután valami látogatás ürügye alatt eltávozott és csak gazdám eltűnése után, másnap reggel jött vissza.

— Tovább, tovább! Egyebet nem mondott Mr. Dering!?

— De igen — felelte Verney habozva.

— Mit, beszéljen! Én mindent akarok tudni!

— Azt kérdezte tőlem, hogy hol volt azon éjszaka Mr. Chester, midőn uram azt a végzetes kirándulást tette.

— És ön mit felelt neki?

— Azt, hogy Mr. Chester nagyon fáradt volt és korán lefeküdt, és hogy szobáját reggelig el nem hagyta.

— Ez az egész?

— Igen.

— Most már mondja meg nekem, mi okból kérdezte ki önt Mr. Dering ilyképen?

— Azt már igazán nem tudom, asszonyom; de ha szabad kérdeznem, nem látta Mr. Chester ezt az iratot?

— Nem látta és nem is akarom, hogy szóljon neki felőle.

— De honnét kapta ezt a levelet, tudtommal Mr. Dering Londonban van!?

— Igen, ezt a levelet pedig Hilliárd Julia báránóm közvetítette, kivel Mr. Dering érintkezik. Én kételkedem abban, hogy Sir Felix a véletlen áldozata. Engemet ez a dolog nagyon érdekel, de nem akarom vele férjemet és anyámat nyugtalanítani; mert tudom, hogy férjem sokat szenvedne ezen yanu miatt, meg akarom kimélni ettől. Érti?

— Igen, asszonyom.

— Azt tudja, hogy férjem jóltevőjét és barátját vesztette el Sir Felixben?

— Tudom.

— És mit mondott Mr. Dering?

— Azt, hogy Sir Felixet csak olyan ember ölhetette meg, kinek az ő halála érdekében állott!

— Mit jelentsen ez?! — kérde Ellen ijedten.

— És az is bizonyos, hogy azt az embert a végzetes estén Sir Felix társaságában látták a tengerparton. Ez az ember azonban azt állítja, hogy az éjszakát otthon töltötte szobájában. Ez súlyos gyanúsítás!

— Mindenesetre, de mit lehet itt tenni?

— Én azt hiszem, legjobb volna ezt Mr. Chesternek megmondani.

— Nem, azt nem lehet. Mondja meg nekem inkább, nem volt aznap senki más Sir Felix-szel?

— Mr. Dering maga mondta nekem, hogy ő ezt véletlenül egy vadásztól hallotta, aki közelben volt.

— És ön azt elhiszi?!

— Nem, mert azt a vadászt ismerem. Iszákos haszontalan ember.

— Ez az én meggyőződésem is. De miért nem közölte mindezt Mr. Chesterrel már akkor, midőn hallotta?

— Egyszerűen azért, mert nem hittem a dologból semmit.

— Tehát ön most sem hisz abban amit az a vadász állítólag Mr. Deringnek mondott?

— Nem. Azt mind ő maga találta ki, vagy pedig valaki megbizta, hogy ezzel álljon elé. Amit jó borra valóért meg is tett.

(Folytatása következik.)

A hozomány.

I.

Pétervár sétaterén látta meg először Lekics Vladimir a szép, szőke Vasziljew Feodorát, aki atyja mellett lépkedett s titkos, jelentős mosolylyal válaszolt a fiatal ember szerelmes pillantásaira. Vladimir nyomon követte a leányt a messze Paljusztróvá városrészig; a lakása címét pedig feljegyezte zsebkönyvébe. Mikor a fiatal ember később haza sietett, szíve már telve volt reménnyel, ábránddal és édes szerelemmel. Azt természetesen észre sem vette, hogy a szép Feodora atyja bizonyos távoból viszont őt követte most a lakásáig, melynek címét aztán szintén feljegyezte a maga zsebkönyvébe.

Lekics Vladimir csinos ficzko volt, körülbelül 27 éves, és pompás hivatalában, a Phönix biztosító-társaságnál, igazgatóinak legteljesebb bizalmát bírta. Szombatonként, amikor az intézet pénzeit — olykor több millió rubelt — az állampénztárba szállították, őt bízták meg a fontos küldetéssel, természetesen az igazgató kíséretében.

Vladimir csakhamar arra a meggyőződésre jutott, hogy Feodora nélkül mitsem ér az egész élete. Egy napon felöltötte tehát a legjobb kabátját és elsietett a Paljusztróvá városrészebe, hogy imádjátja kezét megkérje. Vasziljew Gábor roppant meglepődött a vakmerő ajánlaton, mert nem is ismerte a fiatal embert stb., mire Vladimir büszke öntudattal tárta fel helyzetét az apa előtt.

Vasziljew Gábor azonban konokul megtagadta a beleegyezését, ami annál szerelmesebbé tette a fiatal embert. Kijelentette a kérőnek, hogy — bár szívesen látná a tisztességes ifjut leánya férjeként — meg kell tagadnia ezt, mert Feodora szegény, hozománya nincs s ez egyértelmű a későbbi boldogtalansággal.

Csak egy módon lehetne a dolgon segíteni.

Vladimir feszült kíváncsisággal várta a mód megnevezését. Az öreg pedig kifejtette előtte a terveit. A fiatal ember eleintén vonakodott, megrettent; de aztán kezét adott, hogy a tervet elősegíti.

II.

Szombaton délben nagy tömeg hullámozott az Anicsko-hidon. A kocsik összetorlódtak s a siető emberek szinte egymást gázolták a nagy tolongásban. A hid karfái mentén sorjában ültek a koldusok s panaszos siránkozásuk hangjai összeolvadtak az emberáradat zajával. Egy szépséges hölgy, atyja oldala mellett, mosolyogva állt a szegénység e sorsfala előtt s két kézzel osztogatta az alamizsnákat.

— Nézze csak, igazgató ur, milyen fejedelmi szépségű nő! — kiáltott fel Lekics Vladimir, aki hatalmas bőrtárczával a kezében, éppen e perczen lépett a hidra kíséreljével.

— Valóban, bájos gyermek — mormogta az igazgató. — Különben feltűnően hasonlít egy régi barátomhoz. Ezt a történetet el kell mondanom önnek...

Vladimir úgy elmerült a leány nézésébe, úgy forgatta a fejét utána, hogy összebotlott minden szembe jövővel. Egyszerre nagyot sikoltott a fiatal ember: feje odaütődött egy lámpaoszlophoz, úgy

hogy pillanat alatt elöntötte homlokát a vér. Aztán megtántorodott és végigterült a földön.

Vasziljew apa volt az első, aki mellette termett és gyors kézzel magához ragadta a bőrtárczát, mely az összeütközéskor két lépésnyire elrepült. Aztán odaállott a sokaság közé, mely a szerencsétlenség színterén hirtelen összefutott.

Vladimir hamar magához tért; az igazgató pedig, akinek természetesen első gondolja a pénztárca volt, Vasziljewhez fordult.

— Köszönöm uram, hogy megmentette a tárczát, a tolongásban könnyen elveszhetett volna.

Az öreg azonban magához szorította a zsákmányát és csodálkozva nézett az igazgatóra.

— Nem értem önt, uram; mit köszön meg nekem?

Az igazgató meglepetten meredt az arcátlanra és hirtelen elöntötte a harag.

— Adja ide rögtön azt a tárczát, különben...

— De milyen jogon követeli tőlem? Az öné?

— Természetesen.

Most Vladimir is közbe szólott:

— A tárcza az enyém. Egy millió rubel van benne, mely a Phönix-társaság tulajdona.

A nézőkön borzongás futott végig a rengeteg összeg hallatára. Egyedül Vasziljew őrizte meg a hidegvérét, s mikor egy rendőr lépett a czivódók közé, így szólt:

— E pillanatban egy bőrtárczát találtam itt a földön. Ez az ur azt állítja, hogy az övé, amaz pedig, hogy a Phönix-társaságé és egy millió rubelt tartalmaz. Már most mit tegyek?

A kárvallottak magyarázatokba akartak bocsátkozni, a rendőr azonban — mint ilyenkor szokás — az összes érdekeltet az őrtanyára kísérte.

III.

Az órszobában természetesen minden kiviláglott. Telefonon oda hívták a Phönix-társaság többi igazgatóit és néhány hivatalnokot s mikor a dolog ekként rendbe jött ismét, még csak Vasziljewhez intéztek kérdést, vajjon van-e még egyéb kívánsága?

— Semmi, uraim; éppenséggel semmi — felelte Vasziljew. — Nyomban átadom a tárczát, mihelyt a megtalálót megillető 10 százalékot megkaptam.

— Micsoda arcátlanság! — pattant fel az igazgató. — Hiszen ön a tárczát egyszerűen csak fölemelte a földről, nem pedig találta.

— Ezt a különbséget nem értem. Hanem egyszerű »felemelésről« nem lehet szó, mert a rendőrségnek kellett a dologba elegyednie.

A rendőrtiszt nem adhatott tanácsot, így aztán perre került a dolog.

Az eset egyszerűsége mellett hamar intéződött el az egész bonyodalom. Lekics Vladimirt, akinek összeköttetését a felperessel senki sem gyanította, idézték meg korona-tanunak; ő pedig azt vallotta, hogy a tárczát nem ejtette le, hanem igenis elvesztette. Nem is jutott eszébe addig a tárcza, amíg azt az igazgató Vasziljewtől visszakövetelte.

Ez a vallomás volt a döntő. Lekics természetesen nyomban elbocsátották a hivatalából, a

biróság azonban 100.000 rubelt ítelt meg Vasziljew javára.

Ez az összeg lett a szép szőke Feodora hozományja. Néhány héttel később meg is tartották az eljegyzést Svájc egy poétikus városában, ahol ma a jeles család »Grand Hotel«-je nagy népszerűségnek örvend a Phönix rubeljeiből.

A „fekete osztály“ áldozata.

Bebov Alexej emlékirataiból, oroszról.

Balaikin Nikofor Petrovics tábornok egyike volt azon katonáknak, kiknek faja az orosz hadseregben már régóta kihaltó félben van.

Ő ép oly nagyra becsülte a legfiatalabb hadnagy vékony ezüst sujtásait, mint a tábornoki vállrojtokat és szolgálaton kívül soha sem érezte alárendeltjeivel rangjának felsőbbségét. Dandára élén még a legsűrűbb gőlyózaporban sem lépte túl hatáskörét, s az »emberanyagot«, aminek legujában a katonákat elkeresztelték, soha sem vitte cél nélkül a mészárszékre.

Midőn az eszeveszett pánszláv háborupárt a nemeslelkű II-ik Sándor czárt az utolsó török háborura rávette, Balaikin nem habozott Szkobelej jelenlétében azon benső meggyőződését kimondani, hogy a készülő félben lévő hadjárat, az előzmények után ítélve, Oroszország katonai híren oly csorbát fog ejteni, melyet nagyon nehezen lehet majd köszörülni.

Szkobelej, kinek fejét az udvari levegő végképen elkábitotta volt, szokott fellengző modorában válaszolt, és csakis Mihály nagyherceg véletlen megjelenése vetett véget a már nagyon élessé váló eszmecserének.

Balaikin nyugodtan ment haza, de már másnap értésére adatott, hogy ott fönn szívesen látnák a szolgálathoz való visszavonulását. A tábornok a parancsnak engedelmeskedve, a kazáni kormányzó-ság területén fekvő birtokára utazott.

Nejét már azelőtt tiz évvel elvesztvén, Olga és Feodorovna leányai vezették a gazdaságot néhány régi cseléd segítségével, s így Balaikinnak alig maradt valami tenni valója, mi a folytonos munkához szokott férfit majdnem búskomorságba ejtette. Unalmában a falubeli pópával kezdett megismerkedni, kinek külseje pedig az első találkozás alkalmával majdnem visszariasztotta őt.

Ámde Kolabov Platon Nikolaevics nem volt közönséges ember, legkevesbbé hasonlított pedig többi paptársaihoz, kik Oroszországban keveset különböznek a közönséges muzsiktól. Balaikin alig hitt szemeinek, midőn a szegényes külsejű paplakban kényelmes, sőt elegáns butorokat, válogatott könyvtárt, hirlapokat, de még értékes zongorát is talált.

Asszony vagy fehércseléd nem volt a háznál látható, hanem a konyha dolgait egy tisztességes kinézésű férfi végezte, s midőn a tábornok, kit e furcsa háztartás nagyon érdekelt, maga jelentette be magát vendégül ebédre, nagy ámulatára nemcsak igen izletes, hanem egyszersmind finom menüt tálaltak fel, melyhez hasonlót eddig csakis nagy urak asztalán látott Szent-Pétervárott vagy Moszkvában.

A két férfi közt nemsokára barátságos viszony fejlődött. Balaikin leányai esténként szívesen hall-

gatták a pópa rendkívül érdekes és ügyes zongorajátékát és könyvtárában még az ő számukra is akadt olvasmány. Már arról beszéltek Perjokban, hogy a földesur kastélyában nemsokára lakodalom készül, és pedig a paplak felé! De midőn a prisztav egy izben a paplakban előleges szerencsekívánátát akarta megereszteni, oly drasztikus dorgálásban részesült a tisztelendő urtól, hogy az érdekes újról többé mitsem lehetett hallani.

Egy szép nyári napon két csinos fogatu trojka állt meg a paplak előtt, a falubeliek nagy ámulatára, kik nem győzték eléggé bámulni a vörös káftános kocsisokat.

— A pópának vendégei érkeztek — jelenté Balaikin mindenese, egy félkezű hadastyán, ki nagyon zokon vette, hogy nem a kastélyba, hanem a pópához jöttek a csengő trojkákban ülő uri vendégek.

A tábornok czélszerűnek tartotta Kolabov meghívását bevárni s kétségen kívüli dolognak látszott mindenki előtt az egész kastélyban, hogy ha előbb nem, de ebéd után mindenesetre vagy a pópa fog átjönni vendégeivel, vagy pedig — és ez utóbbi eshetőség birt több valószínűséggel — a tábornokot hívják meg a paplakba egy pohár pezsgőre.

E helyett azonban néhány óra múlva a trojkák ismét előálltak és a vendégek, kiket a pópa még a ház kapujáig sem kísért ki, szépen tovább robbogtak.

A tábornok majdnem boszankodott, hogy az unalmas délutáni órákat ez alkalommal egyedül fogja tölteni, midőn Kolabov Platon két agara kíséretében a kastélyba érkezett.

— Hallom, vendégei voltak — kezdé Balaikin tábornok a szokásos pohár tea elköltése után

— Igen, vendégeim, amennyiben hozzám jöttek; de azért még egy korty vizet sem fogadtak el tőlem — válaszolá a pópa fanyar hangon. — Jobb szerettem volna, ha el sem jönnek.

— És miért, ha szabad kérdezni?

— Erről későbbben többet, most arra kérem tábornok urat, magyarázná meg nékem, mit értenek a »fekete osztály« elnevezés alatt? Ma hallottam legelőször e furcsa elnevezést a nálam volt uraktól, de nem értem rá tőlük bővebb magyarázatot kérni.

— A »fekete osztály« — folytatá most a tábornok — nem egyéb, mint a császári titkos irodának kémkedési hivatala. Az egész világból itt összpontosulnak az orosz rendőrügynökök jelentései. Innen mennek a parancsok Amerikába, Japánba, Svájcba vagy Szibériába, ha valakit meg kell figyelteni. Ide jelentik minden utazó nevét, ki az orosz birodalom határait átlépi és innen külföldre megy. Egy szóval, innen gyakoroltatik a felügyelet száz millió ember minden tette fölött.

— No ez valóban nem csekély feladat, — viszonozá a pópa — de alig hiszem, hogy mindent tudjanak, sőt azt merném állítani, hogy jóformán semmit sem tudnak. He, he, he. És most ne vegye rossz néven, tábornok ur, hogy a nálam volt vendégeket önnek, mint földesurunknak, be nem mutattam, de azon kezdem, hogy életemben most látam őket először és talán utolszor. Vándor-tudósok voltak, kik földtani tanulmányaikat a vidéken folytatva, egyik kartársam ajánlólevelével azzal állítottak be hozzám, hogy őket a hegyekbe kísérem, mit azonban, tekintettel hivatalos állásomra, vissza kellett utasítanom, mire aztán nem a legjobb kedvben ismét eltávoztak.

A vacsora véget vetett a meddő beszélgetésnek, de mindenki észrevette a különben vig és bőbeszédű lelkipásztor nyomott hangulatát, miért is a társaság szokatlan kora időben szétoszlott.

Balaikin tábornok rendszeren minden évnegyedben Szent-Pétervárra utazott néhány napra. A paplakban járt idegeneknek látogatása óta szintén megtette szokásos útját, de övéinek nagy nyugtalan-ságára két hét is elmult anélkül, hogy visszatért volna.

Kolabov majd mindennap átízent a kastélyba, vajjon nem érkezett-e levél vagy egyéb tudósítás? De rendszeren azzal eresztették el küldönczét, hogy a tábornok még nem jött haza.

Hiába is várták, mert egy napon kozák lovasok kíséretében három hivatalos külsejű egyén állított be a kastélyba, melynek minden zegét-zugát átkutatták.

Balaikin halálra ijedt leányai rosszat sejtve, atyjuk holléte után tudakozódtak a rendőrhivatalnokoknál, kik aztán értésükre adták, hogy a tábornok a szent-pétervári kazamatákban fogva tartatik, s onnan egyhamar alig is fog kiszabadulni.

A motozás három napig tartott és pedig minden eredmény nélkül, mert egyetlen egy darabka papirost sem találtak, melyen napi számlákon kívül más valami lett volna írva.

Kolabov az egész idő alatt nem mutatta magát, de még akkor sem, midőn a Szent-Pétervárról jött rendőrök eltávoztak. Balaikin elfogatásának okát senki sem sejtette a faluban, és nem egyszer volt szó arról, hogy a pópát kellene interpellálni, ki tán többet mondhatna az általános szeretetben álló földesur sorsáról. Itt azonban nemcsak nem kaptak választ, hanem azonfelül még elég ridegen vissza is lettek utasítva.

Balaikin gyermekei szintén hiába jártak Szt.-Pétervárott, hol még legjobb ismerőseik is visszavonultak előttük, mintha veszedelmes nyavalyát hoztak volna a vidékről.

Hetek, hónapok multak, míg végre a czárgyilkosság iszonyu ténye némileg földerítette a bajba ejtett család helyzetét. A tábornok azzal volt vádolva, hogy forradalmi iratokat és könyveket hozat külföldről, nemkülönben hogy a nihilistákkal szoros összeköttetésben lévén, a már régóta alattomban lappangó összeesküvés fonalaít ismeri. Az általa mélyen megsértett háborupárti töredék nem tudta elfelejteni, hogy Balaikin annak idején előre megjósolta a hadjárat kudarczait, miről mérvadó körökben több ízben megemlékeztek. Ezt az embert minden áron meg kellett buktatni, örökre elnémitani.

S csakugyan megtalálták a módját, amint ez nálunk naponta előfordul. Titkos följelentések érkeztek a császári iroda »fekete osztályához«, melyek nyomán aztán megindult a hajtóvadászat. A perjoki paplaknál megfordult geológok kémek voltak, kik a pápa által akartak Balaikinról adatokat szerezni, de az elmés lelkész mindjárt fölismerte embereit, kik aztán hiába faggatták mindenféle kérdésekkel.

Mihelyt a tetten ért gyilkosok kivégeztettek, mindenki azt hitte, hogy e réven egyéb üldöztetések most már nem fognak előfordulni, ámde a föltevés helytelennek bizonyult, mivel a csinovnikok éhes hada a zavarosban sokáig szándékozván halászni, végletekig vitte a terrorizmus uralmát a szerencsétlen országban. Mindenütt orgyilkosokat ke-

restek, és a legcsekélyebb körülmény elegendő volt arra, hogy valaki bajba keveredjék. Ki ne emlékeznék Dondukov-Korzakov herczeg esetére, kit Szent-Pétervárott világos nappal elfogva, a kazamatákba hurczolták, mivel balkezén egy sebhelye volt, aminőt valami Genfből Oroszországba belopódzott forradalmáron mint különös ismertető jelt kerestek, csakhogy — amiként utóbb kisült — a kérdéses sebhelynek a jobb, nem pedig a bal kezén kellett volna lennie, mely csekély különbség azonban legkevésbé sem akadályozta meg a szent-pétervári titkos rendőrség egyik tagját magasztos hivatása teljesítésében, és a herczeg tán mai napig is ott ülne a földalatti börtönök egyikében, ha elfogatását véletlenül egy kereskedősegéd észre nem veszi s a herczeg segédtisztjének hirt nem ad.

Ennél sokkal rosszabbul járt Balaikin tábornok, ki harmadfélévi vizsgálati fogság után elegendő bizonyítékok hiányában fölmentetett ugyan az ellene emelt iszonyu vád alól, de rangját is mint politikailag gyanus egyéniség elvesztette. A tudós pópát, Balaikin hű barátját, mint veszedelmes embert »további rendeletig« a kazáni klastromba internálták, hol élte fogytáig a szentek viselt dolgainak leírásával mulathatja magát.

Balaikin leányai nem mentek férjhez, mivel a hosszas fogság szenvedései által testileg tönkre tett atyjukat nem akarták elhagyni.

Szkobelev tábornok pedig, — az igaz, nem valami dicsőséges módon — de azért baj és gond nélkül élt, amíg meg nem halt. Hagyatékát még sokáig fogják emlegetni a hadsereg soraiban. »Az emberanyag«, mely szerinte sokkal kevesebbet ért, mint a legközségesebb kozák paripa, köszönettel tartozik a gondviselésnek, hogy idejekorán kiszólitotta az árnyékvilágból.

Vannak ugyan még hozzá hasonló vitézeink, de szeretjük hinni, hogy idejük lejárt és pedig örökre.

Nem egyszer emlegették Oroszország ellenségei, hogy ne másutt, csakis otthon keressük meg rontóikat, és igazuk volt.

Valahányszor Isten keze reánk nehezült, minden lépten-nyomon azt láthattuk, hogy gyarlóságunk kutfeje szellemi hóbortosaink koponyájában fakad. És ez évszázadokon keresztül így tart, míg csak a végveszély örvényébe nem kerülünk, honnan legfeljebb a jó Isten irgalma menthet meg bennünket, nem pedig számtalan seregeink, melyeket eddigél mindenütt és mindenkor megverték.

ANEKDOTÁK.

Azért!? *Anyóka:* Bárcsak mindig a tisztelendő ur prédikálna!

Pap: No ez szép kívánság . . . Csak sokan gondolkoznának így!

Anyóka: Nem is értem, hogy miért nem teszik . . . Ha a tisztelendő ur prédikál, mindig van elég hely a templomban.

*

Kétértelem. *Segédtanfelügyelő.* Mondja csak tanító ur, van ebben a kisközségben iskolaszék?

Tanító. Igenis van, kérem alásan, még az öreg harangozó csinálta!

Nehéz kérdés. Ugyan mondja meg János igaz lelkére: hogy érzi magát, mikor egy hatalmas részegség után kijózanodik?

— Nem tudom, méltóságos uram!
— Hogyne tudná?
— Emlékezetem szerint még sohasem józandottam ki.

*

Jól tartott lovak. Hallod-e Miska, adtál-e a lovaknak enni?

— Igenis adtam!
— Hát osztég sokat adtál?
— Ajaj, de bizony sokat, instálom!
— Ejha, tán nem is kellett volna olyan sokat adni?

— Nem is olyan sokat adtam én nekik!
— Hát tudod, Miska fiam, kevés is elég lett volna nekik!
— Hát hiszen nagyon keveset is adtam én nekik!

— De tán jobb lett volna, ha most semmit sem adsz nekik!

— Abbiz Isten, nem adtam én egy szemet sem!

*

Korán kezdi. Egy szerződés céljából vendég-szereplő színésznő beállít az igazgatóhoz, hogy megtudja, mint van megelégedve tegnapi fellépésével. Társalgás közben az igazgató átöleli a művésznő derekát s meg akarja csókolni.

— De igazgató ur, — védekezik a szinpadi ártatlanság, — hova gondol, hiszen még nem vagyok — szerződötve!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Rosenheim István, Sárvár, 14 korona 92 fillért; Mátis Gáspár, Zilah, 15 korona 52 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 21 korona 5 fillért; Stitniczky Sámuel, Nandrázs, 28 korona 3 fillért; Hegyi Endre, Kis-Czell, 57 korona 90 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Berger István, Stájerlak, április hóra; Péter Illés, Selyp, márczius, április és május hónapokra; Zsetkei László, Hosszumező, márczius, április és május hónapokra; Majdán Pál, Selyp, május hóra; Blazsek István, Kis-Garam, május hóra; Pruzsinsky Antal, Korpona, április, május és június hónapokra; Gillich Ádám, Brsadin, május és június hónapokra; Szoriczó János, Anina, május és június hónapokra; Tóth Lajos, Bánhorvát, június és július hónapokra; Dikay Gyula, Szolnok, június és július hónapokra; Gelányi János, Ujpest, július hóra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körút 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Haris-Bazár).

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében.

Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mánásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is őrködik az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körút 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

 Fenti címre ügyelni tessék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához **vonatkisérők** számára igen hasznos **táblázatos kimutatást** állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron **60 fillér** árban.

Raktárnok

vagy rakfelvigyázó, jó egészséges vidéki kis állomásról, lehetőleg a szegedi üzletvezetőség területéről, hajlandó volna-e cserélni Budapestre? Czimem a kiadóhivatalban tudható meg.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

TARTALMA: I. Történelem.

II. Földrajz.

III. Természettan.

IV. Számtan.

V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasúti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél, Budapest, Dohány-utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

 Bolti ára **2 korona 20 fillér.**

A „Kitartás“ tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján **1 korona 60 fillér kedvezményes árban.**